

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α .

Γουίθιος [Johann Wolfgang von Goethe]

Φάουστ (Faust) [απόσπασμα: Σκηνή σπουδαστηρίου]

Μετάφραση: Φήμιος («εκ της γερμανικής εις την καθ' ημάς καθαρεύουσαν»)

Πανδώρα, Αθήνα

τμ. 18, τχ. 436 (15 Μαΐου 1868), σ. 78-80

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΔΟΚΙΜΙΟΝ

ΕΜΜΕΤΡΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΦΑΥΣΤΟΥ,
ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ
ΓΟΙΘΙΟΥ (GÖETHE).

Ἐκ τῆς Γερμανικῆς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς καθαρεύουσαν
ὑπὸ ΦΗΜΙΟΥ.

— Ἀρχὴ τοῦ ἡμῖσι παντός.
(Ἀρχαῖον.)

Ἐν τινι ὑψιθλίῳ δωματίῳ γοτθικοῦ βιβλιοῦ ὁ Φαῦστος
ἀνησυχεῖ καθήμενος παρὰ τὸ γραφεῖόν του.)

ΦΑΥΣΤΟΣ.

Φιλοσοφίαν, ἄχ! λοιπὸν ἐσπούδασα,
Καὶ νομικὴν ὡσαύτως καὶ ἱατρικὴν,
Καὶ δυστυχῶς θεολογίαν ἐνταυτῷ!
Μετ' ἀκαμάτου ζήλου, κατ' ἐντέλειαν.
Καὶ ὅμως ἰδοὺ πάλιν· ὁ μωρὸς ἐγὼ!
Σοφὸς καὶ τῶρα εἶμαι ὅσον καὶ προτοῦ·
Διδάσκαλος, διδάκτωρ ὀνομάζομαι,
Καὶ σὺν δέκα ἤδη ἔτη θλιβερά

Ἐπάνω, κάτω, δεξιὰ, ἀριστερά,
Ἐκ τῆς βίβης τοὺς μαθητὰς μου ἅπαντας—
Καὶ βλέπω ὅ,τι τίποτε νὰ μάθωμεν
Δὲν ἐμποροῦμεν! ὥστε νὰ κατακαῆ
Ἐκ τούτου κινδυνεύει ἡ καρδία μου.
Καὶ εἶμαι μὲν ἀπάντων τῶν βλακῶν ἐγὼ,
Δοκτόρων καὶ μαγίστρων καὶ γραμματικῶν,
Ὁ ἐμφρονέστατός τε καὶ σοφώτατος·
Οὐτ' ἀπορία οὐτ' ἀμφιβολία τις
Μὲ βρῆσανίξει, οὔτε κἂν τὴν κόλασιν
Αὐτὴν φοβοῦμαι μετὰ τῶν δαιμόνων τῆς—
Ἀλλὰ στεροῦμαι διὰ τοῦτο μάλιστα·
Καὶ πάσης θυμηθίας, πάσης χαρμονῆς,
Οὐδ' ὅτ' ἤξεύρω τι σωστὸν φαντάζομαι,
Ὅτ' ἠδυνάμην νὰ διδάξω τι ὄρθαν,
Δι' οὗ νὰ βελτιώσω τοὺς ὁμοίους μου.
Ἄλλ' οὐδὲ ἔχω κτήματα καὶ χρήματα,
Οὐδὲ τιμὰς τοῦ κόσμου καὶ λαμπρότητα,
Ζωὴν τοιαύτην οὔτε κύων πλέον ζῆ!
Διὸ καὶ ἐπεδόθην εἰς τὴν μαγικὴν,
Τῇ συνεργεῖα μήπως πνεύματός τινος
Καὶ τῇ φωνῇ γνωρίσω τι μυστήριον.
Καὶ οὕτω τοῦ λοιποῦ δὲν ἀναγκάζομαι
Νὰ λέγω ἐν ἰδρωτί ὅ,τι ἀγνοῶ.
Γνωρίσω κατὰ βάθος τί τὴν μηχανὴν
Τοῦ κόσμου ἐνδομύχως ὄλου συγκρατεῖ,
Δίδω σπέρμα πᾶν καὶ πᾶσαν δύναμιν,
Καὶ διακένους λέξεις πλέον δὲν πωλῶ.
Ἢ φῶς τῆς πανσελήνου εἴθ' ἐφώτιζες
Ἐσχάτην ταύτην τῆς βρῆσάνου μου φράσιν!
Σὺ, ἦν περ ἤδη τόσα μεσονύκτια,
Παρὰ αὐτό μου τὸ γραφεῖον ἀγρυπνῶν,
Προσέμενον, περφυλάττων, ἕως οὗ
Τῶν βιβλίων ὑπεράνω καὶ παύρων μου,
Πενθίμη φίλη, τέλος, ἐπεραίνου μοι!
Ἄχ! ἂς ἐμπόρου ἐπὶ τῶν ἀκρωρείων
Ἰπὸ τὸ φῶς σου νὰ πλανῶμαι τὸ τερπνόν!
Μετὰ πνευμάτων περὶ τ' ἄντρα νὰ πετῶ
Ἐν τῷ σκιδρωτῷ σου κ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν!
Καὶ πάντα τῆς μωροσοφίας τοὺς καπνοὺς
Καὶ τῆς σχολαστικότητος ἀποβαλὼν,
Εἰς τὴν ζωοποιόν σου δρόσον νὰ λουσθῶ!
Ἄλλ' οἴμοι! ἐπὶ κάθημαι ἐν τῇ εἰρηκτῇ!
Καττραμμένα τρώγλη! σκοτεινὴ ὀπή!
Εἰς ἦν καὶ τῆς ἡμέρας φῶς τὸ ποθεινόν
Διὰ βραπτῶν ὑέλων θλάται θολερὸν!
Ἰπὸ σωροῦ βιβλίων συγκλειόμενος,
Ὦν σκώληκες βιβρώσκουσι, κοινορτὸς
Καλύπτει, κ' ἕως τῆς ὑψίστης ὀροφῆς
Κεκαπνισμένος περιβάλλει πάπυρος·
Ἰπὸ πυξιδῶν, φιαλῶν κυκλούμενος,
Ἰπὸ ἀγγείων πλήρων μέχρι στόματός,

Ἰπὸ σκευῶν κ' ἐπίπλων προπατορικῶν—
Ἰδοῦ σοι κόσμος! κόσμος τοῦτο λέγεται!

Καὶ ἐρωτᾷς ἀκόμη, τλήμων, διατί
Ἀγωνιᾷ ἐντός σου ἢ καρδίᾳ σου;
Καὶ διατί ὀδύνη ἀνεξήγητος
Σοῦ ἐμποδίζει πᾶσαν κίνησιν ζωῆς;
Ἀντί τῆς ζωῆς, τῆς ὠραίας φύσεως,
Εἰς ἣν ὁ πλάστης ἔθηκε τὸν ἄνθρωπον,
Περικυκλοῦσιν σ' ἐν εὐρώτῃ καὶ καπνῷ
Οἱ σκελετοὶ τῶν ζώων μόνον καὶ νεκρῶν!

Ἐγέρθητι! φύγ' ἔξω! ἄπελθε μακρὰν!
Καὶ ἡ μυστηριώδης καὶ αὐτόγραφος
Τοῦ Νοστραδάμου βιβλίος αὕτη μήπως σοι
Δὲν ἦν ἄρκοῦσα ὁδηγὸς καὶ συνοδός;
Τὰς τῶν ἀστέρων οὕτω σὺ περιστροφᾶς
Μαυθάνεις, καὶ ὁπόταν μάλιστα αὐτῇ
Ἡ φύσις σὲ διδάσκη, διανοίγεται
Καὶ ἱκνοῦται ἡ ψυχὴ σου θαυμαστῶς
Τὰ ὁμιλοῦντα ἵνα πνεύματα νοῆς!
Ἀλλὰ νῦν μάτην διὰ τοῦ ἀπλοῦ νοῆς
Τὰ ἱερά σημειᾶ τε καὶ σύμβολα,
Εἰς σκευτὸν σὺ μόνος διηρμήνευσας,
Ἀλλ' ὦ περιπτάμενά με πνεύματα,
Ἐὰν ἀκούητέ μου, ἀποκριθῆτε!

(Ἀνοίγει τὸ βιβλίον καὶ παρατηρεῖ τὸ σύμβολον
τοῦ μακροκίσμου.)

Ἄ! ποῖα πρὸς τὴν θέαν ταύτην ἡδονὴ
Διὰ μιᾶς διήκει τὰς αἰσθήσεις μου!
Αἰσθάνομαι ἀκμαίαν καὶ ἀγνήν χαρὰν
Τὰ νεῦρα καὶ τὰς φλέβας πυρπολοῦσάν μου.
Μὴ ἦν θεὸς τις τῶν σημείων ὁ γραφεύς,
Τῶν σιγαζόντων τὴν ἐντός μου ταραχὴν,
Καὶ ἐκ χαρᾶς πληροῦντων τὴν καρδίαν μου,
Καὶ δι' ἀρρήτου, μυστικῆς τινος ὁρμῆς
Ἐξαποκαλυπτόντων μοι τὰς φυσικὰς
Περὶ ἐμὲ δυνάμεις; ἢ μὴ ἄρ' αὐτός
Ἐγὼ θεὸς ὑπάρχω; πῶς ἐλλάμπομαι!
Κ' ἐν τοῖς σφῆσι βλέπω ζωγραφήμασι
Τὴν ἐνεργοῦσαν φύσιν πρὸ τῶν αἰσῶν
Τοῦ πνεύματός μου ὅλη ν' ἀνελίσσεται!
Καὶ τοῦ σοφοῦ τὸν λόγον ἤδη ἐννοῶ:
«Ὁ κόσμος τῶν πνευμάτων οὐδαμῶς κλειστός.
Πεπωρωμένη δέ σου ἡ διάνοια
Ἰπάρχει μόνον ἢ καρδίᾳ, φεῦ, νεκρά!
Πλὴν ἀλλ' ἐγείρου, ἄγε, λουε, σπουδαστὰ,
Τὸ γήινόν σου στήθος ἄλυπος, φαιδρὸς,
Εἰς τὸ ροδᾶεν φῶς τῆς δροσερᾶς αὐγῆς!»

(Θεωρεῖ τὸ σύμβολον.)

Πῶς πάντα πρὸς τὸ ὅλον συνυφαίνονται!
Τὸ ἐν ἐν τῷ ἐτέρῳ ἐνεργεῖ καὶ ζῆ!
Οὐράνιαι δυνάμεις πῶς, ἀκάματοι
Ἐν ἐνεργείᾳ, ἄνω, κάτω ἵπτανται,

Ἀλλήλικις ἀμοιβαίως χαριζόμεναί
Καὶ χαριέντως βοηθοῦσαι ἐνταυτῷ!
Ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τὴν γῆν διήκουσι
Διὰ πτερύγων τῶν τρισμακρῶν των,
Καὶ διηχοῦσι πᾶν τὸ πᾶν ἁρμονικῶς!
Ὅποια θέα! πλὴν, ἄχ! μόνον θε' ἀπλή!
Ποῦ νὰ σὲ περιλάβω, φύσις ἄπειρος;
Ἰμάς δὲ ποῦ, ἀπάσης τῆς ζωῆς πηγῆ,
Ἀφ' ὧν περ ἐξαρτῶνται Οὐρανὸς καὶ Γῆ,
Πρὸς ἃς ὄργᾳ τὸ στήθος τὸ τρεχόμενον;
Ἐκβλύζετε οἶμοι! καὶ προτίζετε, ὑμεῖς,
Ἐγὼ δ' ὁ τάλας μάτην φλέγομαι ποθῶν;

(Ἀνοίγει δυσσεπῶς τὸ βιβλίον εἰς ἄλλην
σελίδαν, καὶ θεωρεῖ τὸ σύμβολον τοῦ
πνεύματος τῆς Γῆς.)

Πῶς πάντῃ διαφόρως τὸ ζωγράφημα
Εἰς τὴν ψυχὴν μου τοῦτο νῦν ἐπενεργεῖ!
Τῆς Γῆς σὺ, δαίμων μ' εἶσαι πλησιέστερος
Καὶ ἐνισχυομένης τὰς δυνάμεις μου
Καὶ ἐπεντεινομένης πρὸς τὴν θέαν σου
Αἰσθάνομαι ὡς ἂν νέον οἶνον ἔπιον,
Καὶ εἰς τὴν τύρβην τῆς ζωῆς αὐτῆς θαρρῶ;
Εἰς τὴν τοῦ κόσμου νὰ ὁρμήσω ταραχὴν,
Τῆς γῆς τοὺς πόνους καὶ τῆς Γῆς τὰς ἡδονὰς
Νὰ ὑποφέρω, καὶ περιδινούμενος
Ἰπὸ σφοδρῶν λαϊλάπων καὶ τρικυμιῶν
Πρὸς ταύτας νὰ παλαίσω γεννηκίτητα,
Καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς φορικοὺς τραγμοὺς
Τοῦ κατακληζομένου πάντῃ πλοίου μου,
Καὶ πρὸς τὴν θέαν δὴ τοῦ ναυαγίου μου
Ἀτρόμητος διόλου μένων ὡς καὶ πρίν.

Πλὴν τοῦτο ἄρα τί;
Ὁ θόλος ὑπεράνω μου ἐξείφνης συννεφεύεται
Καὶ ἡ Σελήνη κρύπτεται—
Ὁ λύχνος μου ἐκπνέει!
Ἄτμος ἐκθρόσκει κύκλω μου!
Ἀκτίνες πορφυραῖ
Περικυκλῶσάν μου
Τὴν κεφαλὴν.— Φυσᾷ
Φρίκης ὑψόθεν τις πνοή
Καὶ ψάθει με!
Σ' αἰσθάνομαι, ὦ δαίμων, ὅν ἐκάλεισας,
Σὺ νῦν με περιπτάσαι,
Ἦ! φάνηθι!
Ἄ! πῶς σπαράσσεται μοι ἡ καρδίᾳ!
Πρὸς ἕκτακτα αἰσθήματα
Ἐντεινόνται μοι πᾶσαι αἱ αἰσθήσεις!
Ναί! ἀριερωμένην ἤδη ὄλην σοι
Αἰσθάνομαι ἐντός μου τὴν καρδίαν μου!
Ἀλλ' ἐμφανίσθητί μοι! ἐμφανίσθητε
Ἀφεύκτως πλέον, καὶ ἐὰν αὐτὴν
Νὰ ἀπολέσω μέλλω τὴν ζωὴν!

(Λαμβάνει τὸ βιβλίον, καὶ ἐκφωνεῖ κατὰ τρόπον μυστηριώδη τὸ ἐμβλημα τοῦ δαίμονος. Ἀστράπτει ἐρυθρόχρους τις φλόξ, καὶ ὁ δαίμων ἐμφανίζεται ἐν τῇ φλογί.)

ΔΑΙΜΩΝ

Τίς ὁ κελῶν με;

ΦΑΥΣΤΟΣ (ἀποστρέφων τὸ πρόσωπον.)

Ὅψις φοβερὰ!

ΔΑΙΜΩΝ

Σὺ ᾧδε σθεναρῶς με προσκνεῖλκυσας,
Μακρὸν καλῶν με χρόνον ἐκ τῆς σφαίρας μου,
Λοιπὸν;

ΦΑΥΣΤΟΣ

Δὲν ὑποφέρω, φεῦ! τὴν θέαν σου!